

نقش خانواده در پرورش مهارت های کار آفرینی از دید دانشجویان دارای مهارت های کار آفرینی

کاترین فکری، دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

عبدالله شفیع آبادی، استاد دانشگاه علامه طباطبایی

رحمت الله نورانی پور، دانشیار دانشگاه شهید بهشتی

قدسی احقر، عضو هیات علمی مرکز مطالعات و دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران

منتشر شده توسط سایت شخصی
دکتر عبدالله شفیع آبادی
www.dr-a-shafiqabadi.ir

چکیده

تاکنون نقش خانواده در پرورش افراد کارآفرین کمتر مورد ارزیابی قرار گرفته است. لذا پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوال است که خانواده تا چه حد در پرورش مهارت های کارآفرینی نقش دارد؟ بدین منظور ابتدا پرسشنامه ای در زمینه سنجش مهارت های کارآفرینی ساخته شد که روایی محتوایی و اعتبار آن توسط متخصصان مناسب ارزیابی شد. سپس به وسیله نمونه گیری خوشه ای ۱۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران که در پرسشنامه مهارت های کارآفرینی نمرات بالاتری کسب کرده بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد که اکثر دانشجویان معتقدند خانواده نقش مهمی در پرورش مهارت های کارآفرینی به خصوص مهارت های فکری و بین فردی دارد. بین نظر دانشجویان دختر و پسر در این حیطه تفاوت معنادار وجود دارد و بین سطح تحصیلات والدین و تعداد فرزندان خانواده با نظر دانشجویان در این حیطه به ترتیب رابطه مستقیم و معکوس وجود دارد. به علاوه دانشجویان معتقد بودند برخورداری والدین از مهارت های فوق، شیوه های تربیتی هماهنگ و عملی والدین، تقویت خودپنداره مثبت فرزندان توسط خانواده و فراهم کردن جو مناسب آموزشی برای فرزندان از سوی خانواده از مهم ترین مواردی است که می تواند به پرورش مهارت های کارآفرینی توسط خانواده ها کمک کند.

کلید واژه ها: خانواده، مهارت های کارآفرینی.

مقدمه

خانواده چیزی بیش از مجموعه افرادی است که در یک فضای مادی و روانی خاص بسر می برند. خانواده یک نظام اجتماعی و طبیعی است که با دارا بودن ساختاری ویژه، ابداع کردن قواعد و اصولی خاص و تعیین نقش های متنوعی برای اعضای خود از چنان قدرتی برخوردار است که به رغم فرسنگ ها فاصله میان اعضای خانواده از میزان اثرگذاری اش ذره ای کاسته نمی شود (گلدنبرگ و گلدنبرگ، ترجمه شاهی برواتی، ۱۳۸۲). بنابراین توجه به خانواده برای هر جامعه ای ضروری است. زیرا جامعه می تواند با تمرکز بر نقش تربیتی خانواده، شهروندانی متناسب با ارزش ها و نیازهای جامعه پرورش بدهد. کارآفرینی یکی از ارزش ها و نیازهای امروز جامعه ماست. چرا که مساله یکبارگی به دلایل گوناگون مثل افزایش جمعیت جوانان، رشد و پیشرفت تکنولوژی و جایگزین شدن ماشین آلات صنعتی به جای نیروی انسانی، کمبود اطلاعات کافی درباره وضعیت بازار کار و تبع آن تصمیم گیری های نادرست از سوی متقاضیان، در نظر نگرفتن سرمایه گذاری لازم برای ایجاد مراکز فنی - حرفه ای و کارآفرینی و ... یکی از مسائل اساسی جامعه امروز ایران است و هرگز نباید مورد غفلت قرار گیرد (شفیع آبادی، ۱۳۸۹). واژه کارآفرینی از یک لغت فرانسوی به معنای "واسطه و دلال" و یک لغت انگلیسی به معنای "متعهد شدن" اقتباس شده است. کارآفرینی چیزی بیشتر از ایجاد یک شغل است و تمام فعالیت های انسان می تواند به شیوه کارآفرینانه انجام گیرد. منتهی به طور قطع یکی از وجوه مهم کارآفرینی ایجاد شغل است. اصطلاح کارآفرینی در حیطه شغلی به معنای فرایند شکار فرصت های شغلی توسط افراد کارآفرین بدون در نظر گرفتن کمبود منابعی است که در اختیار دارند (ذبیحی و مقدسی، ۱۳۸۵؛ شهشانهی، ۱۳۸۷؛ استم، ۲۰۰۹؛ هاربی و اندرسون، ۲۰۱۰). خانواده با توجه ویژه به ابعاد و ساخت های حیات فردی فرزندانش از هنگام تولد تا زمان تکوین شخصیت، می تواند کانون اصلی اندیشه کار و پرورش روحیه خلق ایده در افراد باشد. میزان تحصیلات و نوع شغل والدین، نوع روابط خانوادگی به خصوص رابطه والدین با فرزندان، درآمد خانواده و میزان برخورداری از امکانات رفاهی در شکل گیری فرهنگ کار در خانواده اثر گذار است. بنابراین خانواده یکی از مهم ترین نهادهایی است که می تواند کانون پرورش کارآفرینی باشد (چیوایی، ۱۳۸۷). با این وجود نقش خانواده در پرورش افراد کارآفرین کمتر مورد بررسی قرار گرفته و علیرغم جستجوهای فراوان، محققان نتوانسته اند پیشینه ی ملموسی در این حیطه پیدا کنند. لذا پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوال است که خانواده تا چه حد در پرورش مهارت های کارآفرینی نقش دارد؟

منتشر شده توسط نشر روانشناسی و مشاوره
 دکتر علی محمدی
 dr-ali@rabadi.ir

رشته روان شناسی، مطالعات زنان، ارتباطات و جغرافیا، تصادفی و از بین کلاس های هریک از این رشته ها دو کلاس به تصادف انتخاب گردید و دانشجویانش به سئوالات پرسشنامه محقق ساخته مهارت های کارآفرینی پاسخ دادند و در نهایت ۱۰۰ نفر (۵۰ دختر و ۵۰ پسر) که نمره بیشتری در فرم الف این پرسشنامه کسب کردند به فرم ب این پرسشنامه پاسخ گفتند. ویژگی های دموگرافیک نمونه عبارتند از: (سن: ۷۰٪ زیر سی و ۳۰٪ بالای ۳۰ میانگین ۱/۳ با انحراف معیار ۰/۴۶؛ رشته: ۲۵٪ روان شناسی، ۳۰٪ مطالعات زنان، ۲۳٪ جغرافیا و ۲۲٪ ارتباطات با میانگین ۲/۴۲ و انحراف معیار ۱/۰۹؛ شغل: ۵۲٪ بیکار و ۴۸٪ شاغل با میانگین ۱/۵۲ و انحراف معیار ۰/۵۲؛ تحصیلات والدین: ۸۲٪ بالاتر از دیپلم و ۱۸٪ دیپلم و زیر دیپلم با میانگین ۱/۱۸ و انحراف معیار ۰/۳۸۶ و تعداد فرزندان خانواده پدري: ۷۹٪ کمتر از ۴ و ۲۱٪ بالای ۴ با میانگین ۱/۲۲ و انحراف معیار ۰/۴۱۶).

ابزار گردآوری اطلاعات: پرسشنامه محقق ساخته مهارت های کارآفرینی فرم الف و ب که هر کدام حاوی ۲۰ سؤال می باشد و هریک ۴ خرده مقیاس مهارت های بین فردی، فردی، کاربردی و فکری کارآفرینی را با ۵ سؤال می سنجد. فرم الف این پرسشنامه به طور غیرمستقیم به مهارت های کارآفرینی اشاره کرده و برای سنجش مهارت های کارآفرینی آزمودنی ها مناسب است و فرم ب به طور مستقیم به مهارت های کارآفرینی اشاره کرده و نظر آزمودنی ها را درباره نقش خانواده در پرورش هریک از مهارت های کارآفرینی مورد ارزیابی قرار می دهد. بررسی نشان می دهد که اکثر پرسشنامه های کارآفرینی به بررسی ویژگی های کارآفرینان می پردازند و پرسشنامه ای برای سنجش مهارت های کارآفرینی در دسترس نیست. روایی محتوایی این آزمون ها توسط متخصصان تایید شده و اعتبارشان از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ با اجرای روی ۵۰۰ نفر از دانشجویان دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران در فرم الف ۰/۸۱ و در فرم ب ۰/۸۰ محاسبه شده است.

روش اجرا: این پژوهش با اجرای پرسشنامه به طور همزمان روی گروهی از دانشجویان دانشکده علوم انسانی واحد علوم تحقیقات تهران به اجرا درآمد. بدین ترتیب که ابتدا تعدادی از دانشجویان به فرم الف پرسشنامه محقق ساخته مهارت های کارآفرینی پاسخ دادند. پرسشنامه ها نمره گذاری شد و از افرادی که نمرات بالاتری گرفته بودند، خواسته شد که به فرم شماره ب این آزمون و همچنین یک سؤال باز پاسخ که نظر آنها را درباره نقش خانواده در پرورش هریک از مهارت های کارآفرینی می سنجید، پاسخ دهند. به علاوه هنگام اجرای پرسشنامه ها اصول اخلاقی همچون اجرای پرسشنامه ها با نظارت آزمون گر، محافظت از امنیت آزمون از طریق عدم ارائه آموزش قبلی در زمینه آن، در نظر گرفتن صلاحیت آزمون گر برای اجرای پرسشنامه های مهارت های کارآفرینی و ... در نظر گرفته شد.

یافته ها

یافته های توصیفی:

جدول (۱) فراوانی و درصد فراوانی نظر آزمودنی ها نسبت به نقش خانواده در پرورش مهارت های کارآفرینی

مهارت های کارآفرینی	فراوانی				درصد فراوانی			
	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم
مهارت های بین فردی	۶۰	۴۰	۰	۰	۶۰	۴۰	۰	۰
مهارت های فردی	۴۰	۳۰	۲۰	۱۰	۴۰	۳۰	۲۰	۱۰
مهارت های کاربردی	۲۰	۳۰	۲۰	۳۰	۲۰	۳۰	۲۰	۳۰
مهارت های فکری	۸۰	۲۰	۰	۰	۸۰	۲۰	۰	۰
جمع	۵۰	۳۰	۱۴	۶	۵۰	۳۰	۱۴	۶

نقش تربیتی مضاعف خانواده برای دختران نسبت داد. چرا که پسران بیش از دختران در محیط های خارج از خانه هستند و از آن تاثیر می گیرند. با نقش ملایمی که در اشتغال فرزندانشان و به خصوص پرورش مهارت های کارآفرینی دارند، صورت گیرد و شیوه های تربیتی مناسب برای پرورش این مهارت ها توسط متخصصان به والدین آموزش داده شود.

منتشر شده توسط هیأت تخصصی
دکتر عبدالله شجاعی
www.azadshahabadi.ir

منابع

چوایی ، فیروز. (۱۳۸۷) کارآفرینی ، تهران : دانش پرور ، چاپ اول .
ذبیحی ، محمدرضا و مقدسی ، علیرضا. (۱۳۸۵) کارآفرینی از تئوری تا عمل ، مشهد : جهان فردا و نما .
شفیع آبادی ، عبدالله. (۱۳۸۹) جوان و اشتغال ، مجموعه مقالات نهمین سمینار انجمن مشاوره ایران ، تهران : دیرین نگار.
شهباشی ، محمد حسن. (۱۳۸۷) کارآفرینی ، کرج : دور دانش بهمن ، چاپ اول .
گلدنبرگ ، ایرنه و گلدنبرگ ، هربرت . (ترجمه حمید رضا حسین شاهی بروانی و همکاران ، ۱۳۸۲) خانواده درمانی ، تهران : روان ، چاپ اول .
Harbi, S. E. & Anderson, A. R. (2010). Institutions and the shaping of different forms of entrepreneurship , Journal of Socio-Economics, 39(3) ,436-444.
Stam , E.(2009) . Entrepreneurship ., Journal of International Encyclopedia of Human Geography, 492-498.